

Фестивал, любов моя!

Силвия Христова разговаря с двама театрални мениджъри

Във време, когато мениджърските подходи и концепции стават водещи и решаващи за бъдещето на един театър или фестивал, е важно да заимствате опит от най-добрите. Двете паралелни интервюта по-долу осветяват интересните гледни точки на директорите на два кукаени театъра, в същото време и организатори на два успешни фестивални формати. Всеки опит за умислена съпоставка е бил неволен и всяко повторение на мисли и тези доказва правотата на споделяното от моите събеседници - успешни мениджъри на два българи кукаени театъра и два Международни кукаени фестивала...

В театъра Всичко е любов...

С **Дарин Петков**, актьор, режисьор и директор на ДКТ-Стара Загора (в разговора участва и заместник-директорката на театъра **Татяна Калчева**)

За пореден път градът на правите алеи с прекрасните качества кестени приюти, може би, един от амбициозни театрални форуми за кукаен театър за възрастни в България - Международен кукаен театрален фестивал „Пиеро“. По време на „Пиеро 2013“, въпреки че външно не даваха вид, организаторите тук бяха обхванати от водовъртежа на свръхнапрежението и свръхотговорностите. Тогави не поснях да ги безпокоя. Повод да анализирам на спокойствие успеха (или неуспеха?) на фестивала натерих много скоро - шутната претьера на софийска сцена на най-новия мюзикъла на ДКТ-Стара Загора „Магьосникът от Оз“.

- Кои бяха силните страни на „Пиеро 2013“?

- Определено състезателната програма. Много силна конкуренция, високо художествено ниво. Много добра селекция.

- Всъщност фестивалът няма селектор?

- Има... Това съм аз. Няма външен платен селектор. Цялата отговорност по настаняването и посрещането, координирането и планирането на фестивала се поема от организаторите, за това към тази отговорност прибавяме и ангажимента безпристрастно да селектираме участниците в нашите фестивални издания. С годините установихме, че външният селектор търси по-скоро своята реализация, обслужва някакви свои лични пристрастия и лобистки решения и това не е в полза на успе-

ха на такъв тип мероприятие.

- Днес селекторът трябва да бъде и добър програматор, да умее точно да преценява подходящото пространство за определен спектакъл?

- Точно така.

- Лесно ли признавате пропуските си? Имаше ли проблем, който не успяхте да преодолеете?

- Не успяхме да осигурим достатъчно финансиране. Разбира се, гостите не го усетиха, изпълнихме си всички договорености. Бяхме подготвени за подобен род проблеми в ситуация на икономическа криза, но определено не ни беше лесно. Фестивалът „Пиеро“ е мощна и огромна машина откъм организация и парични средства, ние пазим едни железни традиции по отношение на фестивалната

политика - при нас трупите гостуват от началната дата до финала. Това е част от концепцията на фестивала - да има комуникация, обмен на творчески енергии, а за това трябва време и общуване. Нали си представяш от какво има нужда тази машина, за да функционира? Възприемаме „Пиеро“ като театрален форум, полезен и необходим за професионалната общност. Нашата цел е наистина целална, ние не целим някакво финансово облагодетелстване или егоценетрична себеизява. Ние не получаваме хонорари за нашата дейност. Фестивалът е наша рожба и съответно можем да си го правим във какъвто формат искаме. Ние трябва да го запазим такъв, какъвто е. „Пиеро“ има визия, има концепция. Основната цел на фестивала, която, смея да твърдя, почти на сто процента е постигната, е да провокира българските кукаени творци да създават спектакли за възрастни. Преди 20-30 години никой не правеше подобен род представления, защото те са много скъпа продукция, отнемат много творческа енергия...

- И нямат дълъг сценичен живот....

- Да. Нашият фестивал предоставя възможност за изява на този тип театрална кукаена стилестика, като постепенно и възпитаме нейната публика. Още повече, че много често именно в този тип спектакли, се раждат новите кукаени форми и изразни средства, те наистина пласкат напред развитието на кукаения театър. Другата уникална черта на нашия фестивал е, че той не е комерсиален, той е един отборен театрален форум, който не иска да поставя касови рекорди. Много малко фестивали по света не са комерсиални.

- Да, забелязах, че публиката имаше свободен достъп до всич-

ку спектакли...

– Много повече ме интересуват срещите между артистите, които се осъществяват, творческите контакти. Пак ще повтори, фестивалът трябва да бъде полезен за цялото съсловие и това е водещата мисия. Издаваме книги, специализирана литература с ценна изследователска стойност, вече издадохме четвърта книга и смятаме да съхраним тази традиция.

ТАТЯНА. Искам да добавя нещо за възрастната публика. Успяхме да възникне такава с постоянство и интересни заглавия. Всяко представление за възрастни има поне двегодишен сценичен живот.

говорили, че, ако отгоре не седеше шапката „куклен театър“, много по-лесно щяхме да убедим зрителят да влезе в нашия салон, но и това препятствие с времето успяхме да преодолеем.

– **Успяхте да докажете, че има „куклен театър за възрастни“, а някои ваши колеги – не. Какво прозряхте повече от тях, което ви донесе успех?**

ТАТЯНА. Може би тайната е, че непрекъснато държим следим пулса на публиката. Пускаме анкети за проучване на зрителското мнение и това, че се вслушваме в гласа на публиката е разковничето на нашия успех. Инсталирахме отворена „обратна връзка“ с нашия

но на самостоятелност, т.е. делегираме отговорности и възможност за вземане на решения. Хората вече станаха професионалисти в организирането и провеждането на фестивала. Така работата ни става все по-лесна, ние с лекота поставяме задачи, които се изпълняват без затруднения. Моите хора в театъра са се превърнали в една добре смазана машина...

– **Която си смазал ти...**

– Тя си се смазваше с годините, постепенно. Мениджърът е най-важната фигура за един театър, но това, което иска да постигне, става с помощта на другите.

– **Какъв тип мениджър си – авторитарен или демократичен?**

– Не съм авторитарен. Приемам колегите си като хора, с които вървя към обща цел. Като веднага правя една уговорка – не съм безпогрешен, не мога да знам всичко, да предвидя всичко. Имаме хоризонтална структура на управление на театъра: делегирам отговорностите на съответните звена, много често те работят без аз да знам какво.

– **Не е ли рисковано?**

– Вече не е! Най-голямата ми сила и в управлението на театъра, и на фестивала е, че имаме реципрочност доверие.

– **Имате прекрасни отношения с общината, спечелили сте и тяхното доверие...**

– Те просто виждат, че работим неуморно и отговорно. Освен това създадохме за града този престижен международен театрален форум – единствен по рода си в Стара Загора.

– **Градът вече разпознава фестивала, нали?**

– „Пиеро“ е абсолютно разпознаваем в Стара Загора.

ТАТЯНА. Понеже Дарин скромнич, ще се върна отново малко назад – как успяхме да възникне публика за куклен театър за възрастни? И благодарение на Дарин и неговия усет какъв постановъчен екип да покани. Винаги прави провокативен избор на заглавие, който обаче никога не среща съпротивата на екипа, а неговата

Всеки четвъртък вечерта играем такава представление, цяло лято, по време на марафона, сцената ни беше пълна и това наистина е забележителен резултат. В стремежа си да привлечем нови аудитории към нашия фестивал ние подкрепяме и други форми на изкуството – като например анимационното кино. Традиция в рамките на фестивала е вече и своеобразния обзор на ново българско анимационно кино. Така успяхме да изградим една разнородна, но редовна публика на фестивала. Много често сме си

зрител, той може по всяко време да разговаря с член от нашия мениджърски екип.

– **Като заговорихме за мениджърски екип – ти, Тания, си „голямата дясна ръка“ на директора? Кой още фигурира в този екип?**

– Това е – ние двамата. Аз съм много благодарен, че успях да отгледам свой екип в театъра – гъвкав, посветен, отдаден. Всеки – от директора до чистача – работи за благо на театъра, на фестивала. Всяка звено в този екип е науче-

„Птица“
„Bird“

пълна подкрепа. Това също е много важно. Нашата трупа мина през „комедия дел'арте“, през минимюзикъл...

- Говориш за „Няма да платим“, което плод на лабораторни театрални търсения?

- Да. Театралната лаборатория пренесе актьорите в нови творчески територии. Те се превърнаха в съмишленици в една обща кауза, която силно ги вълнува. Почти няма театър в света, който да предостави възможност на трупата да преоткрива алтернативни възможности за усъвършенстване в подобен род лабораторно потапяне – това изисква средства, време, безсънни нощи. Но ето, че днес нашият театър притежава една от най-силните актьорски трупи у нас.

- Актьор си. Помага ли ти това в изпълнението на директорските ти задължения?

- Много. Познавам го болка отвътре постановъчните процеси, минал съм през повечето звена на театъра. Познавам много добре възможните вътрешни борби. Но най-важното си остава колективът – този малък, но здрав организъм!

- В който често вливаш младата и силна кръв?

- Да, защото една нова енергия е винаги полезна за театъра, създава се вътрешна творческа конкуренция. В момента актьорската ни трупа е от 13 човека и няма недействащи актьори.

- Какъв трябва да бъде идеалният актьор в кукления театър?

- Никога не съм се замислял за това – актьорът трябва да обича професията си, да има уважение към онова, което прави в театъра. Всичко друго е въпрос за качества и как един професионалист иска да се развива.

- Работил си в театъра и преди промените? Съжаляваш ли за някоя ценна и полезна практика от старото време, която си е отишла?

- На сто процента щях да съхраня театралната мрежа, която имахме в България преди. Това са

потенциални места, където можеш да си показваш труда. А това постепенно започва да се унищожава и е много опасно. Не бива нещата да стават като на Запад – там няма театри, там има по един общински театър, който е по-скоро Гостуващ център, той е без лице, просто му гостуват различни трупи. Театърът е културен институт, който обгрижва и култивира своята трупа. Ето сега, например, един от нашите художници ще учи „сценография“ и ние правим това възможно, ние финансираме това начинание. Ние имаме възможност да го направим, не само това, ние имаме визията, че трябва да го направим. И това не е първият случай, който наш колега се квалифицира благодарение на нашия театър – Диана Узунова също завърши „сценография“.

- Самостоятелно ли финансирате своите проекти или намирате помощ отнякъде?

- Абсолютно самостоятелно. От самия бюджет на театъра. Квалификацията на кадрите идва от нашите резерви. Фестивалът е друго, той е с външно финансиране.

- Много фестивали се раждат, „прикрепени“ към някой театър. Прагматични ли са побудите за това (ползване на кадрите на театъра, базата и т.н.)?

- Обикновено самата идея се ражда в театъра.

- В чужбина не е така.

- Защото там фестивалите са комерсиални. Но театралните форуми у нас се раждат винаги в театър, просто защото той е обвързан с интересите на театъра, той е полезен за него. Нещо повече – ние се опитваме да бъдем полезни за цялата куклена общност в страната ни. Например нека се върнем на тазгодишното издание на фестивала – виж какъв успех се постигна – имаме две награди за режисура, защото за пръв път дадохме глас на млади театрални критици да изразят своето мнение относно нашите фестивални заглавия и това беше изцяло наша инициатива. Държахме

това да се случи, защото считаме, че критиката е и полезна, и нужна на театралния процес, и е жалко, че системата изхвърля първо театроведите от театъра. Според мен, липсва ни външното професионално око. Много искам от тези 5-6 млади критици, които работиха за нашия фестивал тази година, поне 1-2 да се увлекат по кукленото изкуство. Моята мечта е тези хора да бъдат съпричастни и по този начин полезни за нашия театър. Чувстваме нужда от специализирана критика и сме готови дори да помогнем в отглеждането ѝ.

ТАТЯНА. В края на всеки сезон ние каним театрални критици – тази година бяха Юрий Дачев, Светла Бенева, които в рамките на една седмица изгледаха всичко от репертоара на нашия театър. Водихме разговори за успешните и неуспешните моменти на постановките, интересувах се къде нещата търпяха корекции и къде нищо не можеше да се коригира.

- Това е интересна практика, не съм чувала друг театър да я практикува.

- Ще повлечем крак. Тази практика на отворен диалог с професионалната критика е полезна. Не можем да живеем с празните илюзии, че сме най-добрите – не, не сме! И именно за това непрекъснато трябва да се развиваме.

- Как се правят толкова много неща с толкова малко хора?

- С любов!

ТАТЯНА. Които спре да върви напред – загива. Затова за мен най-високата оценка за нашия театър бяха думите на Светла Бенева: „Театърът на неравнодушните“.

- Ако се върнем 15 години назад, би ли приел отново директорския пост?

- Да! Едно от най-прекрасните качества в човешката природа е способността да мечтае! Един успешен мениджър задължително трябва да има мечти, в които другите трябва да повярват и да му помогнат да се реализират! Така, че чакам конкурса... ■